

När samtycke blir problematiskt

Den didaktiska potentialen i H.D. Carltons *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022)

When Consent Becomes Problematic

The Didactic Potential in H.D. Carlton's *Haunting Adeline* (2021) and *Hunting Adeline* (2022)

Av: Caroline Göteliid

Handledare: Ann-Sofie Lönngrén
Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande
C-uppsats 15 hp
Svenska III | HT25

Abstract

This essay aims to explore the didactic potential in contemporary fiction for addressing the concept of consent within the framework of the upper secondary school education in Sweden. Grounded in the Swedish curriculum for upper secondary school (GY25), which emphasizes the democratic values, and gender equality, as well as students' ability to critically examine norms and power structures, the essay explores how consent, gender and power relations are depicted in H.D. Carlton's dark romance novels *Haunting Adeline* (2021) and *Hunting Adeline* (2022). Since the legal reform in 2018, which introduced the Swedish consent law, the topic has also become an explicit and essential area in the Swedish curriculum, further underscoring the importance of examining how literature can support the teaching of consent.

The analysis focuses on the portrayal of consent, as well as which characters are subjected to the violations of consent and how these depictions are largely connected and intertwined with both gendered and economic power structures. Through Malin Alkestrand's concept of didactic potential, Ulrika Dahl's concept of sex and gender, as well as Patricia Hill Collins and Sirma Bilge's concept of intersectionality, the study explores how these novels explore, reproduce, and challenge the normative ideas about sexuality, power, and agency. This is done through the application of Anders Palm's model of text interpretation, and Anna Nordlund's concept of close reading.

The findings indicate that consent is largely absent and/or problematized in the novels. It is frequently overridden by male dominance, economic power, and structural violence – specifically within contexts of sexual exploitation and human trafficking. Furthermore, the narratives complicate traditional gender roles by portraying shifts in power, women's autonomy, and non-normative expressions of masculinity. The essay argues that, despite their ethically challenging content, the novels offer significant didactic potential when approached and looked at through a critical lens. When used within a carefully structured pedagogical framework, they may serve as a starting point for classroom discussions on consent, gender equality, power relations, combined with the critical examination of sexuality representations in fiction and in media.

Keywords: *Haunting Adeline*, *Hunting Adeline*, H.D. Carlton, dark romance, samtycke/consent, människohandel/human trafficking, maktrelationer/power relations, didaktisk potential/didactic potential, värdegrund/core values.

Innehåll

1 INTRODUKTION	4
2 BAKGRUND	5
2.1 SKOLANS VÄRDEGRUND.....	5
2.2 VÅLDSAM LITTERATUR FÖR ATT BELYSA SVÅRA FRÅGOR	6
3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	6
3.1 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
4 TIDIGARE FORSKNING	7
4.1 UNDERVISNING OM KONTROVERSIELLA ÄMNEN I KLASSRUMMET	7
4.2 UNDERVISNING OM SEXUALITET, SAMTYCKE OCH RELATIONER I KLASSRUMMET	8
4.3 STUDIENS POSITIONERING	9
5 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	10
5.1 DIDAKTISK POTENTIAL.....	10
5.2 KÖN OCH GENUS, FEMININITET OCH MASKULINITET	11
5.3 INTERSEKTIONALITET.....	12
6 MATERIAL	12
7 METOD.....	14
7.1 TEXTTOLKNING	14
7.2 NÄRLÄSNING.....	15
8 ANALYS.....	16
8.1 HAUNTING ADELINE (2021).....	16
8.1.1 Samtycke.....	16
8.1.2 Maktrelationer.....	18
8.2 HUNTING ADELINE (2022)	21
8.2.1 Samtycke.....	21
8.2.2 Maktrelationer.....	25
9 SAMMANFATTANDE DISKUSSION KRING VERKENS DIDAKTISKA POTENTIAL.....	28
LITTERATURLISTA.....	31
BÖCKER	31
ELEKTRONISKA RESURSER	32

1 Introduktion

”Why do you like reading fiction so much?” he asks without a hint of judgement.
“How else would you get to live a thousand lifetimes in the span of only one? The beauty of fiction is that it makes you feel things on a visceral level. You can cry with those characters, laugh with them. It teaches you to look at another’s perspective, to have empathy. In nonfiction, you simply learn about something instead of feeling it.”– *The Right Move*, Liz Tomforde (2023, s. 414–415).

Skönlitterära verk har en särskild förmåga att beröra sina läsare. De låter läsare få se världen och händelser utifrån någon annans perspektiv, möta nya erfarenheter och upptäcka andra sätt att tänka. Samtidigt öppnar skönlitteratur dörrar till nya platser och känslor och låter läsaren fly verkligheten när det kan kännas som att vår värld håller på att gå under.

I skolan används skönlitteratur som ett verktyg för att diskutera värdegrundsfrågor och ge eleverna möjligheten att utveckla nya perspektiv. En central aspekt av läroplanen är att utbildningen ska främja ”elevers utveckling samt en livslång lust att lära” (Skolverket 2025a). Det innebär att utbildningen inom svenskämnet inte enbart ska förmedla nya kunskaper, den ska även utmana eleverna till att tänka i nya banor och möta olika sätt att förstå världen (Skolverket 2025b). I värdegrunden betonas dessutom att eleverna ska kunna använda sig av skönlitteratur som en källa till nya kunskaper, självinsikt och personlig utveckling (Skolverket 2025a), och det är en fördel om skönlitteraturen som används både främjar elevernas läslust och engagerar dem.

Ett av de centrala målen i läroplanen är jämställdhet. Det innebär att undervisningen ska ”bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska hur normer, värderingar och strukturer kan begränsa kvinnors och mäns makt att forma såväl samhället som sina egna liv” (Skolverket 2025ac). En aspekt av jämställdhet är samtycke. 2022 bytte kunskapsområdet ”sex och samlevnad” namn till ”sexualitet, samtycke och relationer” där målen bland andra är att bidra till elevernas välbefinnande och hälsa, ”förmedla betydelsen av samtycke” samt att eleverna ska få ”kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck” (Skolverket 2025c). Eleverna ska även utveckla deras ”kritiska förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi” (Skolverket 2025c). Även samtyckeslagen understryker att alla sexuella handlingar måste vara frivilliga och all form av överträdelse är straffbar – oavsett om våld förekommer eller ej.

Mot denna bakgrund uppstår frågan hur man skulle kunna behandla teman som samtycke, jämställdhet och makt i ett klassrum på gymnasial nivå med hjälp av skönlitteratur. För att

utforska detta utgår analysen från två romaner inom genren dark romance: *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) av H.D. Carlton. Romanerna belyser aktuella samhällsfrågor så som människohandel, jämställdhet och samtycke. Under en diskussion med några elever från min VFU framkom det att denna genre och dessa romaner var populära bland ungdomar – vilket är främsta anledningen till att jag valde just dessa böcker. Jag valde även dessa verk då de redan vid första läsningen lämnade ett starkt avtryck hos mig och väckte tankar om hur man skulle kunna använda dem i en klassrumskontext. En vidare fråga blir därmed vilka möjligheter som dessa romaner erbjuder för att diskutera teman som samtycke, jämställdhet och andra samhällsproblem i undervisningen på gymnasiet.

2 Bakgrund

2.1 Skolans värdegrund

Värdegrundsarbetet i skolan vilar på Skollagen (2010:800) och konkretiseras i skolans *Läroplan för gymnasieskolan 2025 (GY25)*, som denna analys tar avstamp från. Utbildningen i Sverige ska vila på demokratisk grund och syftar till att elever utvecklar både kunskaper och värden. Undervisningen ska dessutom baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet, samt så ska alla inom skolväsendet värna människans egenvärde och miljön.

Även Malin Alkestrand betonar att målet med skolans värdegrund är att ”skapa kritiskt tänkande individer och medborgare som har en förmåga att diskutera och ta ställning till komplexa frågor” (2017, s. 32). Detta ligger i linje med läroplanens generella mål där skolan ska ge elever kunskaper och färdigheter som förbereder dem för yrkesliv eller fortsatt utbildning, samt att utveckla deras förmåga till kritiskt tänkande, samarbete och självständighet. Utbildningen ska också förmedla demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter, jämställdhet och respekt för individens frihet och integritet.

Att låta eleverna komma till uttryck över sina åsikter är av enorm vikt för att främja demokratiska medborgare. Genom diskussionerna får eleverna möjlighet att träna på argumentation utifrån tydliga fakta och utveckla sitt kritiska tänkande, vilket är nödvändigt för att de ska klara av att vara delaktiga medborgare i samhället. Ett sätt att framhäva dessa diskussioner är genom skönlitteratur, där särskilt våldsamt och kontroversiell litteratur har stor potential eftersom de utmanar våra tankesätt.

2.2 Våldsam litteratur för att belysa svåra frågor

I reflektionen över olika värdegrundsfrågor kan våldsam litteratur ha en särskild potential. Areskougs (2019) studie visar hur våldsskildringar i undervisningen kan skapa både dilemman och möjligheter. Hon framhåller att läraren bör kontextualisera våldet så att eleverna förstår att det rör sig om fiktion, samtidigt som gränsen mellan fiktion och verklighet behöver tydliggöras (Areskoug 2019, s. 222). Areskoug menar vidare på att våldsamma texter kan, genom ett critical literacy-perspektiv, hjälpa eleverna analysera hur litteratur speglar och förstärker sociala och demokratiska frågor (2019, s. 223).

Persson använder romanen *Lolita* av Vladimir Nabokov för att problematisera vad som gör en bok ”god” (2012, s. 82–83). Romanen, som är estetiskt briljant samtidigt som den är etiskt utmanande, tvingar läsaren att reflektera över makt och moral. Persson hävdar att utmanande litteratur inte gör oss till bättre människor, men att den genom utmanande perspektiv kan utveckla vårt kritiska tänkande (2012, s. 85). Fastän studierna fokuserar på universitetsstudenter, går deras resonemang att anpassas till gymnasieelever.

Dessa inblickar blir centrala för undersökningen av romanerna *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) didaktiska potential som presenteras senare i uppsatsen. Ett centralt tema i verken är människohandeln, som är ett starkt stigmatiserat och tabubelagt ämne (se exempelvis unicefusa.org 2017). Globalt har närmare 30 miljoner människor blivit utsatta för tvångsarbete, varav 3,3 miljoner barn. Mer än hälften av dessa barn har fallit offer för sexhandeln (Abram & Rushek 2025, s. 149).

Analysen ämnar inte att fördjupa sig i människohandelns sociala dimensioner eller dess bakomliggande orsaker. De statistiska uppgifterna presenteras enbart i syfte att belysa problemets växande omfattning och därigenom kontextualisera verkens relevans i samhället. Fokuset ligger på hur samtycke aktualiseras i romanerna.

3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka den didaktiska potentialen i skönlitterära verk i relation till lärandemålet samtycke. Genom en analys av H.D. Carltons romaner *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) avser studien att belysa hur samtycke skildras i

dessa berättelser. Analysen fokuserar på frågor om huruvida samtycke förekommer, på vilket sätt det gestaltas, vilka karaktärer som utsätts för bristande samtycke samt hur dessa teman vävs in i handlingen. Uppsatsen syftar därmed till att utforska hur romanerna kan användas som ett pedagogiskt verktyg för att diskutera komplexa och kontroversiella teman, och hur dessa kan bidra till att utveckla elevers förståelse för samtycke och relaterade frågor.

3.1 Frågeställningar

- Vad har dessa verk för didaktisk potential i relation till skolans värdegrundsarbete, specifikt samtycke?
- Hur skildras samtycke? Finns det?
- Hur ser relationen mellan könen ut och vilka konsekvenser får detta på samtycke?
- Hur skildras maktrelationerna i romanerna?

4 Tidigare forskning

I detta kapitel kommer den tidigare forskningen att presenteras. På grund av att böckerna är relativt nya finns det ingen specifik forskning kring dessa i ett klassrum. Det finns heller ingen tidigare forskning om författarskapet. I stället fokuserar den tidigare forskningen på hur man kan ta upp kontroversiella ämnen i klassrummet, som bland annat människohandeln. Den tidigare forskningen fokuserar även på hur man kan undervisa om sexualitet och relationer i ett klassrum, vilket går i linje med kunskapsområdet ”sexualitet, samtycke och relationer”.

4.1 Undervisning om kontroversiella ämnen i klassrummet

Forskare Jason Abram och professor Kelli Rushek undersöker i deras studie *Educators’ Perceptions of Human Trafficking and Implications for Professional Development* (2025) lärares kunskaper om människohandel samt deras kunskaper kring hur de ska agera vid misstanke. Denna studie genomfördes med hjälp av skolpersonal från centrala Florida i USA. Resultaten visar att omkring 60% av lärarna inte hade fått någon utbildning, samtidigt som utbildningen andra lärare erhållit var bristfällig (Abram & Rushek 2025, s. 148). Abram och Rushek framhåller därmed vikten av att varje lärare ska få en adekvat utbildning, då det är genom kunskap som man upptäcker och förhindrar människohandel (2025, s. 151–152).

Detta behov av kunskap gäller även elever. Här betonas vikten av att elevernas undervisning inte ska förminska de utsattas liv och värde. För att kunna uppnå detta utgår Abram och Rushek (2025) från Ginwrights teori om ”healing-centered engagement” som tydliggör att fokuset bör ligga på att stärka den utsattes handlingskraft och självständighet. Ansvaret hamnar därmed på skolpersonalen att läka snarare än att använda trauma som ursäcker för beteenden som utsatta, eller andra elever, kan uppvisa i skolan (Abram & Rushek 2025, s. 157).

I en annan studie på magisternivå, *”Jag tror det är en livsfarlig väg att inte prata om det”*: *En studie om lärares syn och hantering av kontroversiella ämnen i historieundervisningen* (Engström & Kammarfeldt 2024), undersöks lärares uppfattningar och strategier för att diskutera kontroversiella ämnen i klassrummet. Resultaten från intervjuerna visar att strategierna som lärare använder och vilka ämnen som är kontroversiella, ofta är beroende av elevgruppen som lärare undervisar och vilka samhällsfrågor som är aktuella (Engström & Kammarfeldt 2024, s. 22). Engström & Kammarfeldts informanter menar att klassrummet bör vara ett område där elevernas åsikter och synpunkter får utrymme under kontrollerade former, eftersom diskussioner om kontroversiella ämnen sällan går att undvika (2024, s. 41). Fastän denna studie i första hand riktar sig mot historieundervisningen på högstadiet, kan slutsatserna anpassas i svenskämnet på gymnasiet.

4.2 Undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i klassrummet

Antologin *Sexualitet och relationer: Att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan* (2021) samlar olika forskare som belyser hur undervisning om sexualitet, samtycke och relationer kan förstås och utvecklas i ett klassrum. Forskarna visar hur komplext detta område är då det berör kunskap, värderingar, normer, samt elevernas egna erfarenheter. Författarna betonar vidare att undervisningen ska ske utifrån allas lika värde och vara inkluderande oavsett elevernas bakgrund, samt basera sig på begrepp som ”relationer, jämställdhet, normer och identitet” (Gunnarsson 2021, s. 25–26). Fortsättningsvis betonar författarna att kunskapsområdet inte kan behandlas som ett isolerat tema, utan det krävs att den är integrerad i skolans värdegrundsarbete och i olika ämnen. Det innebär att undervisningen bör basera sig på ett brett kunskapsunderlag som baserar på olika ”vetenskapliga discipliner” som exempelvis biologi och språk (Gunnarsson, m.fl. 2021, s. 133).

Gunnarsson, m.fl. (2021) utforskar även lärarnas roll och de didaktiska utmaningar som kan uppstå vid uppbringande av känsliga och tabubelagda ämnen. De framhåller hur ett tryggt klassrum och synliggörandet av normerna kring sexualitet, kön och makt kan få eleverna att känna sig välkomna att uttrycka sig samtidigt som undervisningen baserar sig på en vetenskaplig grund. Slutligen gör kunskapsrådets föränderlighet att lärares professionalitet ställs inför betydande krav. Forskarna argumenterar för att detta kunskapsområde inte enbart handlar om att göra eleverna medvetna om normer och förmedla fakta; det handlar även om att främja deras kritiska tänkande och förståelse för mänskligheten (Gunnarsson, m.fl. 2021, s. 133).

Jenny Edvardsson menar i sin bok *Skönlitteratur i värdegrundsarbetet* (2020) att det är skönlitteraturen som möjliggör att diskussioner kring svåra frågor får ta plats. Hon menar att genom karaktärerna och handlingen som erbjuder nya perspektiv och tankesätt ges eleverna möjlighet till att ”fundera över hur de själva hade gjort i liknande situationer” (Edvardsson 2020, s. 22). Vidare betonar Edvardsson vikten av att välja litteratur som utmanar elevernas egna föreställningar, och menar samtidigt att man genom diskussioner om den fiktiva världen kan dra paralleller med vår omgivning eftersom den synliggör det som ”tidigare varit dolt för oss” (2020, s. 22). Som nämndes i inledningen så är det genom skönlitteratur som läsare får känna nya känslor, upptäcka nya världar och tankesätt och utmanas för att bli bättre medborgare. Edvardsson understryker samtidigt vikten av att sätta böckerna i en didaktisk kontext samt romanens egen kontext då det blir lättare för eleverna att sätta sig i läsningen (2020, s. 104). Hon erbjuder olika sätt att jobba med romaner – i detta fall använder hon *Hästpojckarna* av Johan Ehn som exempel och eleverna får använda sig mycket av läsloggar, klassdiskussioner och 4-hörnövningar där de själva får ta ställning till det som händer i boken (Edvardsson 2020, s. 104–107). Genom dessa övningar är det Edvardssons (2020, s. 28; 104) förhoppning att eleverna ska få en djupare kunskap om sig själva som människor och inse deras egna värderingar.

4.3 Studiens positionering

Den tidigare forskningen har i huvudsak fokuserat på hur man kan ta upp kontroversiella ämnen i klassrummet samt lärares uppdrag och deras kunskaper om framför allt människohanden. Det finns däremot begränsat med studier kring skönlitteratur och hur den

används för att diskutera värdegrundsfrågor, men Jenny Edvardssons (2020) arbete erbjuder en tydlig ingång i hur skönlitteratur kan användas didaktiskt i sådana sammanhang.

Mot bakgrund av denna forskning, syftar därmed denna studie att utforska vilket underlag som *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) ger för att erbjuda en ingång till fördjupade diskussioner kring värdegrundsfrågor.

5 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer analysens teoretiska utgångspunkter presenteras, samt en medföljande motivering till varför dessa har valts ut.

5.1 Didaktisk potential

För att kunna undersöka hur de analyserade romanerna kan komma till användning i ett klassrum tar uppsatsen avstamp från Malin Alkestrands (2017) begrepp ”didaktisk potential”. Hon definierar begreppet som den punkt där böckerna ”motstrider” etablerade ideologier och där relationen mellan dessa träder fram. Hon beskriver begreppet som en form av analys i relation till skolans uppdrag och dess värdegrund (Alkestrand 2017, s. 31–32). Alkestrand framhåller även att begreppet kan användas för att ”analysera skönlitteraturs förmåga att problematisera olika värdegrundsfrågor” (2017, s. 32).

Alkestrand tar även avstamp från Kathleen McCormicks modell som beskriver läsakten som ett ”möte mellan textens och läsarens repertoarer”: läsare kan därmed inte få hela förståelsen av en text om de inte innefattar samma repertoar. I ett klassrum kommer det att finnas många olika repertoarer till följd av att varje individ i klassrummet har olika ideologier – både allmänna och litterära ideologier (Alkestrand 2017, s. 33). Genom McCormicks modell hävdar Alkestrand att den didaktiska potentialen aktualiseras av de enskilda läsarna på olika sätt: Delvis när de läser enskilt, under litteratursamtal i klassrummet samt arbetet med skönlitteratur i klassrumskontexten (2017, s. 33).

När läsaren är enskild är den beroende av sina tidigare erfarenheter och bakgrund som blir avgörande för vilken typ av frågor som kommer ställas till texten (Alkestrand 2017, s. 33). Går man vidare till hur den didaktiska potentialen tar form under litteratursamtal handlar det i stället om att deltagarna uppmärksammar varandras aspekter och tolkningar – det blir ett möte mellan kunskaper och erfarenheter och deltagarna kan lära sig av varandra (Alkestrand

2017, s. 33). Slutligen kan ett verks didaktiska potential aktualiseras i ett klassrum, och här menar Alkestrand att läraren intar en specifik roll som förmedlare mellan det valda verket och eleverna som diskuterar verket. Genom instuderingsfrågor eller diskussionsfrågor som eleverna får besvara i grupp, kan läraren på detta vis rikta elevernas uppmärksamhet åt ”rätt håll” (2017, s. 33–34). Alkestrand påpekar dock att det inte enbart är positivt när läraren styr elevernas uppmärksamhet genom frågor, eftersom det riskerar att eleverna enbart fokuserar på en aspekt av hela boken och begränsar deras egna tolkningar (2017, s. 33–34).

Denna teori kommer att användas i analysen för att framhäva hur böckerna *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) problematiserar värdegrundsfrågorna och vad dessa böcker kan tillföra i en klassrumskontext.

5.2 Kön och genus, femininitet och maskulinitet

Kön och genus tar avstamp från Ulrika Dahls (2016) definition av begreppen. Hon menar att kön och genus tillsammans syftar på motsatsparen man/kvinna och maskulint/feminint, samt relationerna mellan dessa beteckningar. De används både som sorteringsprinciper för människor och som analytiska begrepp för att kunna se mönster och mening i olika kulturella, sociala, politiska och biologiska fenomen (Dahl 2016, s. 15).

Dahl understryker att det maskulina och feminina ändras över tid och rum och det är därför inte givet vad som menas när man talar om dessa (2016, s. 16–17). Hon menar att ” [kön och genus] används för att beskriva grupper och strukturer som tilldelas olika karaktärsdrag och funktioner. Som sorteringsprinciper är kön/genus därmed tätt sammanflätade med olika maktstrukturer.” (Dahl 2016, s. 16)

Begreppen kön och genus kommer att genomsyra analysen där målet är att kunna se maktstrukturerna mellan könen i romanerna. Denna teori kommer även användas för att undersöka hur normerna och utmaningarna mot dessa påverkar karaktärerna och berättelsen som helhet.

5.3 Intersektionalitet

Begreppet intersektionalitet kommer att användas utifrån Patricia Hill Colins och Sirma Bilges (2016) definition av begreppet, med stöd från Irene Molina (2016) om hur det kan användas i en litteraturanalys.

Patricia Hill Collins och Sirma Bilge beskriver intersektionalitet som ett analytiskt verktyg för att förstå den komplexitet som präglar världen (2016, s. 16). De framhåller att sociala indelningar såsom kön, klass, etnicitet och andra kategorier inte kan analyseras isolerat, utan måste förstås i relation till varandra eftersom de samverkar och bygger på varandra. Intersektionalitet blir därmed ett sätt att synliggöra hur olika maktordningar korsar varandra och tillsammans formar människors livsvillkor och erfarenheter (Collins & Bilge 2016, s. 16).

Irene Molina (2016) betonar vidare att begreppet kan användas inom litteraturanalys för att belysa hur maktstrukturer gestaltas i texter. Genom att uppmärksamma skärningspunkterna mellan olika maktordningar kan man analysera hur dessa strukturer bidrar till att forma relationer och identiteter i berättelser (Molina 2016, s. 33).

I denna uppsats används intersektionalitet framför allt för att undersöka könsmaktsordningar i romanerna, men med en medvetenhet om att dessa samspekar med andra sociala och kulturella faktorer. Syftet med denna teori är att belysa att det inte enbart är kvinnor som blir offer för mäns våld, utan att det är mer komplext än så. Teorin kommer därmed användas för att ytterligare fördjupa diskussionen kring maktstrukturerna i romanerna, eftersom den ”åsyftar skärningspunkter mellan olika maktstrukturer, samt den roll dessa spelar i maktens formation” (Molina 2016, s. 33).

6 Material

I detta avsnitt kommer en presentation av det valda materialet att presenteras. Eftersom de valda böckerna tillhör en genre som inte är lika erkänd, men är populär bland ungdomar idag, är det relevant att klargöra vad genren innebär. Detta kapitel kommer därför att inledas med en kort beskrivning av genren och dess härkomst för att sedan gå vidare till en kort introduktion av böckerna som kommer att användas under analysens gång. Till följd av att

böckerna inte finns översatta till svenska har jag läst de på engelska, vilket innebär att citaten som används härnäst kommer vara på engelska.

Dark romance genren kan spåras tillbaka till den gotiska romansen, som i sin tur har sina rötter i kärleksromaner (Kahn & Kaur 2022, s. 2–3). Både den gotiska romansen och dark romance erhåller starka och överväldigande känslor, men där den gotiska innehåller övernaturliga inslag så kommer dark romance att utspela sig i en mer ”realistisk kontext” (Kahn & Kaur 2022, s. 3). Till skillnad från andra kärleksromaner utforskar dark romance-genren gärna ”den mörka sidan av människans natur och önskningar” (Kahn & Kaur 2022, s. 3). Dark romance kan därmed innehålla tabubelagda inslag – i detta fall människohandeln. Fastän vägen till kärleken är tvivelaktig så kommer dark romance, precis som andra kärleksromaner, sluta med att den kvinnliga huvudkaraktären erkänner sin kärlek för den manliga protagonisten (Kahn & Kaur 2022, s. 3).

I *Haunting Adeline* av H.D. Carlton (2021) blir läsaren introducerad till huvudkaraktärerna Adeline Reilly och Zade Meadows. Denna roman skildrar de första mötena mellan karaktärerna, och utvecklingen som deras komplexa och moraliskt tvetydiga relation kommer genomgå. Romanen utforskar även teman som besatthet, gränsen mellan passion och fara, makt och kontroll samt den dubbelsynade moralen som uppstår i deras relation.

Hunting Adeline av H.D. Carlton (2022) tar vid i slutet av föregående bok, och läsaren får följa Adelines resa när hon blir offer för människohandeln efter att ha blivit kidnappad. Romanen skildrar hennes tankar och känslor över situationen, samtidigt som de våldsamma praktikerna och de maktstrukturer som genomsyrar denna miljö också framställs. Det är under denna period, bestående av brutala övningar och upplevelser, som Zade kommer att vara hennes ankare och motivation att överleva och ta sig ur situationen. Romanen utforskar teman som makt och våld, överlevnad och förvandling.

Romanerna *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) valdes utifrån deras didaktiska relevans för att diskutera temat samtycke på gymnasieskolan. Romanerna är även populära bland ungdomar och cirkulerar återkommande på sociala medier. Detta gör dem särskilt intressanta i en undervisningskontext, eftersom de möjliggör en koppling till elevernas egna läspraktiker och vanor och därigenom kan främja deras läslust.

Romanerna lämpar sig främst till de äldre eleverna på gymnasieskolan eftersom de innehåller explicit och emotionellt krävande innehåll, vilket efterfrågar en hög grad språklig och personlig mognad. Utifrån GY25 (Skolverket 2025abc), kan det valda materialet vidare motiveras utifrån att eleverna ska utveckla förmågan att kritiskt granska normer, maktrelationer och värdegrundsfrågor. Eleverna ska även kunna analysera och samtala om texter som utmanar deras perspektiv (Skolverket 2025abc).

Fastän romanerna rymmer flera olika teman som kan behandlas i undervisningskontext, har denna studie har fokuserat på hur samtycke skildras i romanerna, eftersom detta utgör ett centralt kunskapsområde i skolan. Romanerna innehåller såväl relationella som maktmässiga dynamiker som på ett tydligt sätt aktualiserar frågor om frivillighet, gränsdragningar och förhandlingar om samtycke, vilket gör de särskilt relevanta för en didaktisk analys.

7 Metod

I detta kapitel kommer metoderna för analysen att presenteras. Med utgångspunkt i Palms (2002) texttolkningsmodell, kommer Nordlunds (2020) begrepp för närläsning att framgå som den avgörande metoden för denna analys.

7.1 Texttolkning

I *Att tolka texten* (2002) beskriver Anders Palm texttolkning som en dynamisk process där läsaren aktivt söker mening i en text. Det handlar inte enbart om att avkoda ordens bokstavliga betydelse, utan om att förstå hur texten skapar mening genom sina språkliga och stilistiska uttryck. Han menar vidare på att en tolkning innebär att ”gå in emellan texten och läsaren för att klargöra vad texten kan betyda” (Palm 2002, s. 190). Denna metod syftar därför till att ge en större helhetsbild av romanerna.

Palm understryker att tolkningen alltid måste sättas i relation till olika kontexter – historiska, kulturella och sociala, eftersom en text får sin fulla innebörd först när den förstås i ljuset av den tid och miljö den tillkom (Palm 2002, s. 193). Samtidigt lyfter Palm fram läsarens roll som medskapare av mening. Tolkningsprocessen påverkas av läsarens erfarenheter, kunskaper och förväntningar, vilket gör att en text kan öppna för flera olika tolkningar (Palm 2002, s. 194). Denna mångtydighet ser Palm inte som ett problem, utan som en styrka som berikar förståelsen. I en vetenskaplig kontext innebär texttolkning därför att man använder

teorier och metoder för att analysera textens form, innehåll och funktion, men alltid med medvetenhet om att läsningen är en dialog mellan text och läsare.

Palm menar att olika läsare kan göra olika tolkningar av texten. Men detta innebär inte att alla tolkningar är lika giltiga. Han menar vidare på att en tolkning handlar om contextualisering – att det är genom att vi sätter böckerna i en kontext som vi kan ”[utforska] textens möjliga betydelser” (2002, s. 194–195). För denna tolkning placeras därför romanerna i en samtyckes- och värdegrundskontext för att analysera hur dessa böcker förhåller sig till skolans värdegrundsarbete och hur samtycke skildras.

Tolkningen kommer även att baseras på Palms kommunikationsmodell, som syftar till att analysera litteratur som en kommunikativ process mellan författare, text och läsare (2002, s. 196–197). Genom att inkludera olika nivåer, eller ”primärfaktorer”, som bland annat ideologi och verklighet, vill modellen visa hur mening skapas i mötet mellan textens uttryck och läsarens tolkning, samt hur kontexten påverkar denna process. Dessa perspektiv är särskilt relevanta eftersom analysen behandlar både Adelines känslor och det skildrade samhällets ideologier och styrning, vilket bidrar till en djupare förståelse av romanerna.

7.2 Närläsning

Utifrån en samtyckes- och värdegrundskontext som introducerades i föregående kapitel, kommer närläsning utgöra den primära metoden för denna analys. För att definiera närläsning, kommer Anna Nordlunds (2020) definition av begreppet stå i fokus.

I sin bok *Varför litteraturvetenskap?* (2020) framhåller Anna Nordlund närläsning som en grundläggande metod inom litteraturvetenskapen. Hon beskriver den som ett sätt att noggrant och uppmärksamt analysera en text, där fokus ligger på språkets detaljer, textens struktur och dess stilistiska uttryck. Genom att läsa långsamt och med precision kan man upptäcka hur ordval, rytm, metaforer och berättartekniska grepp samspelar för att skapa mening.

Närläsning blir därmed inte bara ett sätt att fördjupa förståelsen av enskilda verk, utan också ett verktyg för att utveckla den analytiska förmågan och den kritiska blicken hos läsaren.

Nordlund betonar att metoden hjälper oss att se hur litteraturen fungerar på detaljnivå och hur små språkliga drag kan påverka helhetsupplevelsen, vilket gör närläsning till en central del av litteraturvetenskaplig kompetens (2020, s. 13).

Genom dessa metoder är det min förhoppning att kunna upptäcka hur författaren använder sig av stilistiska drag i romanerna för att få fram en djupare förståelse i tolkningen av texten och kunna gå in på djupet i hur samtycke skildras och hur den utmanar skolans värdegrund.

8 Analys

I följande kapitel presenteras en analys av böckerna *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022). Böckerna behandlas i varsitt delkapitel, med fokus på samtycke och maktrelationer.

8.1 Haunting Adeline (2021)

Analysen av denna bok kommer fokusera i mångt och mycket på relationen mellan Adeline och Zade, samtidigt som den även kommer inkludera mindre delar av människohandeln. Då Adeline i denna bok ännu inte drabbats av människohandeln, fördjupas analysen först i kapitlet om *Hunting Adeline* (2022).

8.1.1 Samtycke

Under materialkapitlet framhölls det att Zade fungerar som Adelines ankare under tiden hon utsätts för människohandeln, men detta är ännu inte fallet i början av *Haunting Adeline* (2021), den roman som nu står i fokus för analysen. Utvecklingen sker successivt under berättelsens gång och blir särskilt tydligt i den efterföljande analysen för *Hunting Adeline* (2022).

Redan tidigt i boken när läsaren stöter på Zade för första gången märker man att hans tankar och fasoner är tvivelaktiga gentemot Adeline:

All I want to do is break her. Shatter her into pieces. And then arrange those pieces to fit against my own. I don't care if they don't fit—I'll fucking *make* them.

[...] I know that I'm going to cross a line that I will never be able to come back from, but there's not an ounce in me that gives a fuck.

Because I'm obsessed.

I'm addicted.

And I will gladly cross every single line if it means making this girl mine. If it means *forcing* her to mine. (Carlton 2021, s. 29)

I detta sammanhang skildras hur Zade beslutar sig för att påtvinga sin närvaro i Adelines liv efter att ha fått syn på henne genom ett butiksfönster och blivit kär vid första ögonkastet. Ur

ett genusperspektiv synliggör detta citat en maktfördelning där Zade ger sig själv bestämmande- och äganderätten över Adelines kropp utan att hon kan uttrycka något samtycke. Med ord och uttryck som ”break her”, ”arrange those pieces” och ”make” blir denna könsmaktsordning inte enbart att Zade ser sig som överordnad, utan använder sina begär som ursäkt för att tvinga sig in i hennes liv. Genom citatet synliggörs därmed hur Adeline reduceras från en kvinna med egen vilja, till ett objekt som ska formas efter mannens begär.

Följande citat fortsätter visa på Zades problematiska beteende gentemot Adeline. Genom att han ignorerar Adelines frånvarande samtycke synliggörs den (i det skildrade samhällets) normativa maktordningen: ” It only infuriates me more that he finds my lack of consent so inconsequential. So... *worthless.*” (Carlton 2021, s. 204). I citatet som uttrycks av Adeline och går att analyseras ur ett genusperspektiv, fortsätter Zade att se sig själv som överordnad. Detta förstärks vidare i scenen när han plockar fram en pistol och pekar den mot Adeline – inte för att skjuta, utan för att framkalla rädsla och underkastelse (Carlton 2021, s. 207; 211). Adelines reaktion tydliggör hur den uteblivna möjligheten att uttrycka samtycke inte enbart placerar henne i en utsatt och underordnad position, utan också hur den påverkar hennes självbild och värdet hon har i relationen.

Zade är en mycket komplex karaktär: han ägnar sitt liv för att bekämpa människohandeln och rädda utsatta, samtidigt som han försätter Adeline i en utsatt situation där hennes möjlighet att uttrycka samtycke är begränsad. I en intim scen tydliggörs denna dubbelhet ytterligare. Samtidigt som Zade bibehåller kontrollen över situationen och utövar dominans, ges hon utrymme för att utforska den makt hon besitter över Zade: “I feel so much power at my fingertips, I can’t imagine how much power I’d have if I loved him” (Carlton 2021, s. 437). Här synliggörs hur makten och sexualiteten förhandlas i deras relation. Trots att Adeline ges utrymme att utforska denna makt är den strikt villkorad av hans kontroll, eftersom hennes handlingsutrymme är emotionell och bunden till situationen. Detta visar på att hennes samtycke varken efterfrågas eller ses som nödvändigt.

Scenen visar hur femininitet porträtteras i romanen som både en sårbarhet och en styrka – Adeline är i en utsatt situation och sårbar, samtidigt har hon makten att påverka Zade och destabilisera hans kontroll något. Ur ett genusperspektiv blir det därmed tydligt att Adeline, trots sin utsatthet, upplever en form av bestämmanderätt i situationen. Hennes reflektion över

den makt hon besitter blir en kontrast mot den traditionella könsnormen där mannen förväntas vara den drivande och kontrollerande parten i intima möten. Således uttrycker scenen en genusrelaterad dubbelhet där makt och utsatthet samexisterar.

Citatet ovan visar även hur Adeline upplever en viss form av kontroll över sin kropp och sin sexualitet. Genom att låta henne inta en ledande position skapas ett utrymme där hennes vilja och gränser ges företräde, vilket utmanar de stereotypa föreställningarna om manlig dominans och kvinnlig passivitet i sexuella sammanhang som genomsyrar det skildrade samhället. Som tidigare påpekat är dock Adelines upplevda makt mycket begränsad till Zades ramar, vilket innebär att den inte förändrar deras grundläggande maktobalans.

Samtycket i denna bok är genomgående ett problematiserat och motsägelsefullt tema som inte enbart skildras i relationen mellan bokens protagonister, utan också i det samhället som romanen skildrar. Genom användandet av hot och droger framställs samtycke som något som kan förhandlas och/eller rättfärdigas genom makt, våld och begär. Analysen har utgått särskilt från ett genusperspektiv och belyst hur avsaknaden av samtycke utmanar skolans värdegrund kring jämställdhet och samtycke.

8.1.2 Maktrelationer

Denna del av analysen kommer utgå från både ett genus- och intersektionalitetsperspektiv då fokuset ligger på makten de olika könen har. Ett tydligt exempel på en form av maktrelation sker när Adeline hänvisar till Gud som kvinna: ”I’m not even sure I believe in *Her*, but if *She* is real, then someone needs to smack *Her* hand for making me the way that I am” (Carlton 2021, s. 189. Min kursiv). Citatet belyser hur Adeline positionerar sig i en maktordning där kvinnor överordnar männen. Genom att Gud tillskrivs ett kvinnligt pronomen omförhandlas den redan existerande manligt kodade gudsbilden och kvinnlighet placeras i en position av skapande, och därmed även en överordnad makt.

Det framträder tidigt i boken hur Zade positionerar sig i en maktordning där kvinnorna överordnar männen. Detta manifesteras genom hans språkbruk, där män benämns som ”bitch” och framställs som svaga, vilket förstärker en hierarkisk struktur av kön och makt: ”No—the girls in this warehouse are far tougher than he could ever hope to be. He’s just a whiny bitch trapped in a man’s body” (Carlton 2021, s. 76). Fastän Zade använder sig av tvivelaktiga metoder för att komma nära Adeline, och vid en första anblick uppträder som att

han överordnar sig henne, så är samma synsätt tillämpligt i deras relationen; där hans agerande reproducerar och synliggör de skärningspunkter som existerar mellan kön, språk och makt:

She wanted her power back in that moment, and I was more than happy to show her that she never lost it. This beautiful woman holds my life in the palm of her hand, she's just incapable of seeing it that way. (Carlton 2021, s. 355)

Att kvinnorna överordnar männen är dock ett sällsynt synsätt. Citatet "She's the wife and I make the money. If I feel like buying a stripper for a night, that's my goddamn right." (Carlton 2021, s. 120) uttrycks av en manlig sidokarakter och visar hur kön och ekonomi tillsammans bildar en skärningspunkt i hierarkin där kvinnan reduceras till ett objekt vars värde definieras utifrån mannens ekonomiska makt. Synen på kvinnor som ägodelar, samt tillgängliga för konsumtion och exploatering, återspeglar en bredare normativ struktur i båda romanerna, där majoriteten av männen betraktar kvinnor genom en objektifierande blick och menar att pengar ersätter samtycke – något som kommer tydliggöras vidare lite senare i analysen. I ovanstående citat är därför intersektionaliteten central eftersom det blir tydligt att det inte enbart handlar om en könsmaktsordning; det handlar också hur kön, klass och genus samspelar för att skapa en struktur där mannen är överordnad kvinnorna.

Denna maktordning förstärks ytterligare i en senare scen då Zade besöker en klubb där kvinnorna är drogade för att säkerställa deras lydnad och undergivenhet:

Ten feet from me, a woman stands at a poker bar holding out her bare arm while an asshole stubs out his very lit cigar on her skin.
[...] As I get closer, I notice she has a blank look on her face, much like the hostess that greeted me.
Mark shoos her away, and she robotically turns and walks off, as if she didn't just have a cigar stubbed out on her flesh.
She's drugged.
[...] I realize they all are.
Not only does it keep them compliant, but they probably won't remember the majority of the shit that goes down in here. (Carlton 2021, s. 276)

Scenen tydliggör hur kvinnors kroppar inte bara objektifieras utan också berövas sin självständighet genom droger, vilket förstärker den hierarkiska könsordningen där mäns makt utövas genom både språkliga och fysiska handlingar. Ur ett genusperspektiv kan detta förstås som en representation av hur maskulinitet konstrueras genom dominans och exploatering, medan kvinnlighet reduceras till passivitet och tillgänglighet. Här synliggörs hur våld och objektifiering fungerar som centrala mekanismer för att upprätthålla denna maktstruktur.

Ur ett intersektionellt perspektiv framträder det hur klass och männens ekonomiska kapital förstärker dessa maktrelationer. Ett exempel på detta är karaktären Mark, som i ovanstående använder sig av en drogad kvinna för att släcka sin glödande cigarr – en handling som förstärker hur droger och ekonomisk överlägsenhet används för att tvinga fram underkastelse (Carlton 2021, s. 276). De rika männen i romanen anser att pengar ersätter kvinnornas medgivande, vilket problematiserar gränsen mellan tvång och samtycke. Citatet visar därmed inte endast på en könsmaktsordning, utan också på hur kön, ekonomi och våld samspelar även här för att reducera kvinnors kroppar som handelsvaror – ett återkommande motiv i båda romaner.

Detta framhävs vidare genom citatet “As Mark’s nefarious dealings have proven, pussy can be bought and is plentiful, whether they’re forcing it or getting consent” (Carlton 2021, s. 367). Här synliggörs vidare den könsmaktsordning där männen ger sig själva rätten att kontrollera kvinnors kroppar där pengar fungerar som ett sätt att legitimera att ett övergrepp sker.

Zades komplexitet kan vidare analyseras som en mångfacetterad gestaltning av maskulinitet. Han framställs som en stor och stoisk man, samtidigt som utrymme ges för känslouttryck när han reflekterar över förlusten av en ung flicka som blivit offer för människohandeln. Trots att det inte är han som avlossar det dödande skottet, tar han till sig skulden och upplever ansvar för att inte ha kunnat rädda henne i tid: “I lost a young girl today,’ he confesses, his voice hoarse and uneven. [...] ‘She was traumatized and wouldn’t stop screaming. I wasn’t in the building yet, I was still working my way in when I heard the gunshot go off.’” (Carlton 2021, s. 390).

Ur ett genusperspektiv blir synen på maskulinitet utmanad. Zades maskulinitet är byggd på en kombination av styrka, kontroll och återhållsamhet av sina känslor, samt en inkorporerad känsla av ansvar för kvinnors och utsattas säkerhet. Skulden han känner över flickans död blir ett uttryck för den maskulina normen han sätter på sig själv – att kontrollera situationen och förhindra våld. När han misslyckas med detta upplevs det som ett misslyckande mot sin maskulinitet.

Återgår vi till citatet ”No—the girls in this warehouse are far tougher than he could ever hope to be. He’s just a whiny bitch trapped in a man’s body” (Carlton 2021, s. 76) ser vi att

männen måste upprätthålla en specifik form av maskulinitet. Ur ett genusperspektiv blir det tydligt att avvikelser från denna norm tillrättavisas genom en feminiserande nedvärdering. Detta visar hur romanerna reproducerar en hierarkisk könsordning där det feminina används som skällsord och manlighet kopplas till styrka, kontroll och pengar.

Maktrelationerna mellan könen i *Haunting Adeline* (2021) är i stora drag baserade på mannens ekonomiska makt – ju mer pengar mannen besitter, desto mer trovärdigt är det att de kommer användas som rättfärdigande för det (sexuella) våld som kvinnorna utsätts för. Användandet av hot och droger rättfärdigas av mannens begär, vilket tydliggör hur kvinnor reduceras till ägodelar, objekt och handelsvaror. Denna del av analysen har även synliggjort att normerna på maskulinitet baseras på deras styrka, kontroll och emotionella återhållsamhet. Misslyckande att upprätthålla dessa normer tillrättavisas genom feminina benämningar som ”bitch” och ”svag”. Dessa normer och tillrättavisningar kommer även synliggöras i nästkommande bok. Där kommer dessutom de normer som kvinnor bör upprätthålla att synliggöras och problematiseras.

8.2 Hunting Adeline (2022)

Denna bok är uppdelad i två delar där den första delen skildrar Adelines utsatthet i människohandeln och den andra delen följer hennes navigering av traumat.

8.2.1 Samtycke

I slutet av *Haunting Adeline* (2021) kidnappas Adeline och förs in i människohandeln, vilket utgör startpunkten för *Hunting Adeline* (2022). I den första delen förekommer endast våldtäkter och ett antal scener har valts ut för att synliggöra hur överträdelser av de kvinnliga normerna tillrättavisas samt hur våldet används av männen för att markera den makt de har över kvinnorna.

Under perioden som Adeline hålls tillfångabefinner hon sig i ett avlägset hus tillsammans med andra kvinnor som under samma tid blivit offer för människohandeln. Huset styrs av en kvinna vid namn Francesca, en karaktär som kommer analyseras senare tillsammans med de olika maktstrukturerna. Med i huset finns även Francescas bror Rocco och hans vänner, män som utsätter kvinnorna för psykiskt, fysiskt och sexuellt våld när de överträder husets regler eller inte når upp till Francescas satta standarder.

I scenen där Adeline först får träffa de andra kvinnorna framträder en inhuman maktordning där all form av motstånd blir bestraffat. När Adeline försöker skydda en annan kvinna från att få sitt ansikte uppskuret, inser hon snabbt vilka konsekvenser detta kommer ha. Adelines ånger ligger inte att hon provocerade Francesca, snarare att Francesca inte kommer kunna skydda henne när Rocco blir rasande och utnyttjar henne framför de andra (Carlton 2022, s. 119–121). Här framhävs det hur våld används som ett disciplinärt verktyg inom människohandeln för att hålla offren eftergivna och följsamma. Det blir tydligt hur kvinnorna i denna scen, genom våldet, inte enbart hålls tillfångas fysiskt utan även psykiskt genom hotet om våld vid överträdelser av reglerna.

Roccas utnyttjande av Adeline inför de andra blir en del av maktstrategin som hålls i huset. Genom en demonstration av våldet som utlovas vid överträdelser av reglerna visar även denna scen hur kön, makt och våld samarbetar i en struktur där kvinnors kroppar används för att upprätthålla hierarki och lydnad.

Detta blir även tydligt i en scen där Adelines köpare, Xavier, blir arg när hon inte finner njutning när han tillfogar skada:

[Xavier] wants me to writhe beneath the piercing metal and get off on the pain as he does. He wants me to enjoy this, and when he sees that I'm not, it makes him angry. He says that I just need to get used to it—I just need to *adjust*. But I don't know how anyone could get used to being sliced open like a fucking pig (Carlton 2022, s. 248).

Citatet kan förstås som en representation av hur kön och makt samspelar i en våldsam kontext. Xavier framställs som en manlig aktör vars maskulinitet konstrueras genom dominans, kontroll och våld. Hans förväntan att Adeline ska vänja sig vid smärtan och till och med finna njutning i den, visar på en normativ föreställning om manlig rätt att definiera kvinnors kroppsliga erfarenheter. Kvinnan reduceras till ett objekt för mannens sadistiska begär, och Adelines motstånd framkallar ilska hos Xavier.

Skildringen synliggör en maktordning där männen tilldelar sig själva rätten att göra vad de vill med kvinnorna – en rätt som legitimeras genom ekonomiska transaktioner eller sociala arrangemang. Kvinnans kropp framställs även här som en handelsvara som kan användas och märkas, vilket synliggör hur objektifiering och kontroll fungerar som centrala mekanismer i

denna kontext. Ur ett genusperspektiv kan detta förstås som en representation av patriarkala strukturer där kvinnors värde inte definieras av deras subjektivitet eller autonomi, utan av deras tillgänglighet för mäns konsumtion och våld.

Dock är det inte enbart kvinnor som blir utnyttjade i denna värld; även män kan bli utnyttjade. I detta fall handlar det om Rio, en av männen som deltog i Adelines försvinnande, som blir utnyttjad av Francesca: ” Francesca was fucking Rio. But I have a feeling it wasn’t mutual. She was raping him, regardless of his compliance, and it sounds like she was quite attached to him” (Carlton 2022, s. 347). Utifrån ett genusperspektiv kan detta problematisera och betona hur makt och sexualitet inte enbart utövas av män mot kvinnor – utan även av kvinnor mot män. Genom att använda Rios syster som utpressning hos en annan *groomer*, en person som genom systematisk manipulation förbereder offren för att senare låta andra utnyttja dem, håller Francesca Rio eftergiven och hon kan därigenom utöva sin makt mot honom vilket bryter den stereotypa bilden av att männen alltid är förövare och kvinnorna alltid är offer.

På grund av den norm som existerar kring att det enbart är män som utövar våld mot kvinnor, kan det bli svårt att se när det händer framför en: “And for over two months, I was being forced to do things against my will, never realizing Francesca was ordering him to do the same” (Carlton 2022, s. 347–348). Citatet synliggör hur dessa normer påverkar möjligheten att identifiera övergrepp – vilket framhäver risken att våld och övergrepp som inte passar in i den traditionella könsmaktsordningen riskerar att osynliggöras.

Efter Adeline lyckas fly från huset där hon hållits tillfångas sker en förändring i Zades förhållningssätt i jämförelse mot *Haunting Adeline* (2021), vilket fördjupar hans komplexitet ytterligare. Där han tidigare överskred hennes gränser, markerar han nu en medvetenhet om de konsekvenser som ytterligare överträdelser skulle få efter tidigare övergrepp. Zade uttrycker att hennes kropp, påverkad av tidigare trauman, inte skulle uppleva situationen som ömsesidig utan snarare reagera med flykt – vilket tydliggörs när han frågar henne om hon tror att hon skulle acceptera hans försök till närmande eller om hon skulle kämpa för sitt liv för att sedan mentalt checka ut från överflödigt trauma (Carlton 2022, s. 362). Genom detta framträder en problematisering av könsmaktsordningen: Zade erkänner det ansvar han har i relationen och tydliggör vikten av att Adelines erfarenheter och kroppsliga integritet

respekteras för att undvika reproduktion av våld och underordning. Detta skifte visar även på att kön och makt inte är statiska utan ändras beroende på situation och relation.

Boken problematiserar inte enbart samtycke i relation till sexuella handlingar, den problematiserar dessutom samtycke i samband med omhändertagande. I slutet av *Haunting Adeline* (2021), när Adeline blir bortförd, befinner hon sig i sin kraschande bil vars rutor krossas. Rio, en av männen som deltar i kidnappningen, drar ut henne genom en krossad fönsterruta, vilket orsakar långa sår längs hennes rygg (Carlton 2021, s. 605). Eftersom kvinnornas värde främst baseras på deras utseende blir Adelines sårvård obligatorisk i *Hunting Adeline* (2022).

Detta synliggörs i en scen innan Xavier anländer till huset, där Adeline överväger allt hon utsatts för och inser att hon har förlorat sitt leende. Att Rio kommer komma efteråt för att rengöra såren som Xavier tillfogar henne är något som Adeline uthärdar eftersom hon inte längre har kraften att kämpa emot (Carlton 2022, s. 245; 251–253). Adeline, som lämnas blodig och bortkastad som skräp efter varje möte med Xavier, illustrerar hur kvinnors kroppar reduceras och positioneras som objekt för mäns begär och våldsutövningar. Det blir tydligt hur omhändertagande sker utan samtycke, vilket förstärker kvinnors brist på självständighet.

Tidigare nämndes att Zade blir Adelines ankare under perioden hon befinner sig i människohandelsmiljöer. Inte en dag går utan att hon tänker på Zade och vad han hade sagt åt henne att göra i en liknande situation. Även om denna känsla delvis kan förklaras genom de emotionella banden hon utvecklat med honom, är det således viktigt att uppmärksamma komplexiteten som deras relation bygger på. En relation som karaktäriseras av hans kontrollerande och dominans kan resultera i att känslor som rädsla och beroende kan förvirras med kärlek. Detta utesluter inte att genuina känslor är inblandade, men det visar hur svårtolkade och sammanflätade känslor kan bli där maktobalansen är stark.

Precis som i *Haunting Adeline* (2021), så är samtycke starkt relaterat till maktrelationerna – ju mer makt och pengar en man har; desto mindre kommer samtycke betyda och användas synonymt med betalningar. Dessemellan märker vi en övergång i Zades agerande mot Adeline där han inte överskrider hennes gränser som han gjorde i föregående bok. Genom att låta hennes gränser leda kommer deras relation fortsätta utvecklas på det emotionella planet.

8.2.2 Maktrelationer

Redan i bokens inledande kapitel framträder en tydlig representation av hur de utsatta inom människohandeln reduceras till objekt vars värde är strikt kopplat till deras utseende och kroppsliga integritet. Genom citatet “‘To your new home—well, temporary home,’ he corrects. ‘Whoever pays the most will provide you with your forever home.’ He chuckles as if I’m a dog about to be adopted into a loving family.” (Carlton 2022, s. 5) blir det uppenbart att kvinnorna betraktas som handelsvaror, snarare än individer med egen agens. Denna logik förstärks ytterligare i skildringen av Adelines kidnappning, där förövarna kraschar hennes bil och drar ut henne genom den krossade rutan, vilket resulterar i djupa sår på hennes rygg. Skadorna kommenteras senare med hänvisning till hennes marknadsvärde: “She’ll have a few scars along her back from the glass. You’re lucky they were fairly clean, so the scarring won’t be too terrible.” “That’ll decrease her value” (Carlton 2022, s. 7).

Denna syn på kvinnors kroppar som kapitaliserbara resurser förstärks ytterligare genom uttalanden som “we need you in tip-top shape” (Carlton 2022, s. 12), där fysisk perfektion framställs som en förutsättning för att upprätthålla ekonomiskt värde. Genomgående i den första delen av boken markeras att kvinnornas existens definieras av deras utseende och deras förmåga att underkasta sig de män som kommer vara köpare vid auktioner och försäljning. Ur ett genusperspektiv kan detta förstås som en representation av hur patriarkala strukturer reproduceras genom objektifiering och kontroll, där kvinnors kroppar inte bara exploateras utan också systematiskt berövas sin autonomi och mänskliga värdighet.

I bokens andra kapitel framkommer det att det är en kvinna, Claire, som står bakom de ritualer som äger rum i Seattle:

That’s the best thing about the male species. You all are so far up your own asses, you never thought it could be a woman in charge. Never suspected the meek, abused wife because you all assumed I was *weak*. (Carlton 2022, s. 22).

Mot bokens mitt avslöjas dessutom att hon inte enbart är ansvarig för ritualerna utan även för hela organisationens struktur och verksamhet. Männen reduceras till verktyg för att verkställa hennes direktiv:

‘This trade, this *world*—I own it. I own it all,’ Claire supplies. ‘I am the Society, dear. Me and my two associates. Mark thought he was the man in our marriage, but he never knew that I was the one pulling the strings all along. [...] I’m angry because [Zade’s] attempting to ruin what I’ve worked hard to

build. The sad, little lives you all live are my empire. I'll be damned if Z tries to take that from me' (Carlton 2022, s. 276–277).

Denna skildring kan förstås som en medveten inversion av traditionella könsmaktsordningar, där Claire tillskrivs den centrala positionen av kontroll och strategisk makt, medan männen framställs som underordnade och instrumentella i hennes plan.

Claires position som ledare för ritualerna och den kriminella organisationen analyseras ur ett genusperspektiv och fungerar även som en komplex omförhandling av femininitet och makt. Genom att medvetet spela på de satta kvinnliga normerna om att de ska vara tysta och svaga, kan hon osynligt arbeta inom en struktur där männen förväntas vara de ledande aktörerna. Till följd av att hon intar en position av total kontroll som i vanliga fall tillskrivs männen överskrider hon den satta könsmaktsordningen, samtidigt som hon reproducerar de våldslogiker som den könade maktordningen vilar på: objektifiering, exploatering och en hierarkisk dominans. Claires position som enväldig makthavare blir ett exempel på hur maktordningarna kan upprätthållas även när en kvinna står högst upp i hierarkin.

Claires position kan vidare analyseras ur ett intersektionellt perspektiv då hennes kön och listighet inte är de enda faktorerna i möjligheten hon har att styra hela organisationen. Hennes sociala och ekonomiska kontext möjliggör en form av osynlighet. Makten hon besitter blir alltså inte ett uttryck för kvinnlig frigörelse, snarare blir det uttryck för hur privilegierade kvinnor kan reproducera och dra nytta av samma system som förtrycker andra kvinnor. Även Francesca är ett tydligt exempel på hur hennes position och reproducerande av manliga könsmaktsordningar drar nytta av kvinnor i utsatta situationer. Claires och Francescas dominans inom denna organisation visar hur könsmaktsordningar kan inkorporera kvinnliga aktörer så länge den grundläggande logiken av våld, kontroll och exploatering upprätthålls.

Francesca går att analysera djupare genom att hon blir tillskriven utseendedrag av en demon, en skräckinjagande gestalt: "Francesca stands on the other side of the bonfire, deep shadows, and bright red accentuating her features. A demon risen from hell" (Carlton 2022, s. 242). Att hon associeras med demoniska drag och placeras i ett visuellt sammanhang präglat av eld, skuggor och rött ljus, blir Francesca tillskriven en position som både avvikande och hotfull. Intersektionalitetens fokus på hur olika maktkategorier samarbetar, såsom kön, makt och symbolik, gör det möjligt att analysera hur Francesca både framstår som kvinna och demon.

Gestaltningen illustrerar hur litterära karaktärer kan användas för att problematisera och omförhandla etablerade maktstrukturer.

Som nämndes under materialkapitlet, så är ett centralt tema i *Hunting Adeline* (2022) förvandling. Adelines förvandling från en rädd och instängd individ till en stark och kallblodig mördare kan analyseras ur ett genusperspektiv:

I'm a criminal. And I suppose that might be the one thing Zade is responsible for. Turning me into a trained killer. But you know what? I like it. I like being able to protect myself now. And I like that I don't feel weak anymore. Does that make me a bad person? (Carlton 2022, s. 595).

Utvecklingen synliggör hur genus konstrueras som en rörlig och relationell kategori, där föreställningar om femininitet och maskulinitet ständigt förhandlas i relation till makt, kropp och estetiskt ideal. Genom Adelines överskridelser av de traditionella normerna om kvinnlig passivitet och tillskrivs i stället attribut så som styrka, handlingskraft och våldskapacitet, utmanas etablerade könsroller.

Maktrelationerna i *Hunting Adeline* (2022) fortsätter reproducera en heteronormativ könsmaktsordning där kvinnorna är underordnade männen, och deras värde baserar sig på deras utseende – något som tydliggjordes i början. Samtidigt som denna analys har visat på att denna könsmaktsordning utmanas genom att den ledande positionen tillskrivs Claire, visas att även kvinnor kan inta en sådan position förutsatt att de satta logikerna upprätthålls. Samtidigt som kvinnor Claire och Francesca tillskrivs ledande roller tack vare deras sociala och ekonomiska kontext, blir de utsatta kvinnorna – inklusive Adeline – värderade beroende på deras passivitet och utseende. Här framträder därmed ett system där maktpositioner kan reproduceras både av kvinnor och män.

9 Sammanfattande diskussion kring verkens didaktiska potential

Ett verks didaktiska potential realiseras genom de perspektiv den förmedlar. Alkestrand betonar att man inte kan garantera att alla elever kommer att tillgodogöra sig denna potential, vilket kan bero på en rad olika förutsättningar (2017, s. 34). Alkestrand lyfter dessutom hur verk kan skildra verkligheten på ett sätt som får läsaren att stanna upp och tänka till (2017, s. 35). Precis som Jenny Edvardsson framhäver kan romanernas karaktärer och handling erbjuda nya perspektiv, samtidigt som de ska utmana elevernas egna föreställningar (2020, s. 22).

Då svenskämnet traditionellt sett utgår från svensk och översatt litteratur, kan användningen av översatt engelsk litteratur framstå som problematiskt eller utmanande vid en första anblick för vissa elevgrupper. Svenskämnets ämnesplan i GY25 betonar att eleverna ska utveckla sin förmåga att kritiskt granska och förstå texter, analysera språkets koppling till makt, kultur och identitet, samt reflektera över normer och värdegrundsfrågor (Skolverket 2025abc). Ämnesplanen begränsar dock inte arbetet till texter på svenska; den betonar i stället att litteraturens roll är att bistå med nya perspektiv och stödja elevernas demokratiska och etiska bildning. På samma sätt möjliggör skönlitteratur som cirkulerar på sociala medier, som oftast är skrivna på engelska, en koppling till elevernas egna läspraktiker och vanor och därigenom kan främja deras läslust.

Samtidigt som översatt litteratur skapar en koppling till elevernas egna läspraktiker, ställer denna typ av litteratur en rad didaktiska krav eftersom elevernas förståelse och tillgång till innehållet är delvis kopplad till språkets svårighetsgrad – något som är tätt sammanvävt med varje elevs enskilda ”behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande” (Skolverket 2025a). Materialvalet motiveras i denna studie genom romanernas tydliga koppling till frågor om samtycke, makt och relationer som är centrala delar av svenskämnets och skolans värdegrunds- och kunskapsuppdrag, snarare än språket i sig. Genom att arbeta med nyckelpassager, diskussioner om makt, kön och normer, uppfylls svenskämnets krav även om texten är på engelska. Valet av översatt litteratur blir i detta fall inte ett hinder, utan snarare ett sätt att bredda undervisningens möjligheter samt fördjupa elevernas kritiska och etiska förståelse.

Både Areskougs (2019) och Perssons (2012) studier kring våldsamt och utmanande litteratur i klassrum pekar åt att främsta ansvaret ligger hos läraren och förmågan att kunna kontextualisera verken. Areskoug lägger extra vikt vid att lärare aldrig kan veta exakt hur en elevgrupp kommer att reagera på texterna, och att det kan uppstå tillfällen där läraren råkar välja en för utmanande text som påverkar eleverna negativt (2019, s. 215–216). Persson framhåller i sin tur vikten av att inte välja bort provocerande litteratur eftersom det är att ”bortse från en av anledningarna till att vi läser litteratur” (2012, s. 84). Som läsare vill vi bli provocerade då det är genom provokationen som våra tankesätt utmanas och utvecklas, och provokationen blir därmed en del av lärandet. Det är genom provocerande litteratur som vi öppnar upp våra synsätt och kan, i Edvardssons (2020) ord, tänka hur vi själva hade agerat i en liknande situation.

I och med romanernas problematiserande och motsägelsefulla skildring av samtycke synliggörs deras didaktiska potential genom att de provocerar, utmanar och skapar reflektioner. Genom att introducera romaner där samtycke är problematiserat och framställs som motsägelsefullt i en klassrumskontext, och genom att låta eleverna både individuellt och i grupp få reflektera kring det de läst, skapas utrymme för samtal i en trygg och kontrollerad miljö (Edvardsson 2020; Engström & Kammarfeldt 2024).

Även Planting-Bergloo betonar vikten av en trygg klassrumsmiljö där ramarna är tydliga, elevernas reaktioner tas på allvar och diskussionerna präglas av respekt mellan individerna (Planting-Bergloo 2021, s. 121–125). Detta är nödvändigt för att eleverna ska kunna ta del av undervisningen och delta i samtal om samtycke på ett öppet och respektfullt sätt utan att behöva känna någon form av utsatthet eller oro. Tillsammans visar alla ovanstående studier att provocerande litteratur har didaktisk potential, samtidigt som verken bör kontextualiseras för att kunna skapa en trygg klassrumsmiljö där reflekterande och respektfulla diskussioner kan framträda.

Analysens resultat visar att skildringen av samtycke i H.D. Carltons *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022) är problematiskt, och illustrerar därmed hur ovanstående forskning, särskilt Persson (2012) och Areskoug (2019), beskriver att provocerande litteratur kan vara både estetiskt genialisk samtidigt som den är etiskt utmanande. De analyserade

romanerna bekräftar vidare på hur provokation kan utmana elevernas föreställningar och samtidigt skapa utrymme för diskussioner om samtycke, normer och maktrelationer.

Trots att romanerna erbjuder många olika tematiska ingångar för undervisning och diskussioner, däribland våld, trauma och bortförande, har uppsatsens fokus avgränsats till samtycke. Avgränsningen motiveras dels av att sexualitet, samtycke och relationer är ett centralt kunskapsområde i skolan, dels på grund av uppsatsens omfång. I relation till romanernas återkommande skildringar av makt, frivillighet och gränsdragningar, framstår samtycke som ett särskilt relevant tema och avgränsningsbar ingång till denna studie.

Genom användandet av texttolkning och närläsning visar resultaten en tydlig röd tråd mellan pengar, makt och samtycke. Valet av metod motiveras av att romanernas skildring av (avsaknad) samtycke är subtil och hänger samman med vilken berättarteknik och vilket språk som används. Det mina metoder erbjuder är dock inte en allsidig tolkning av verken eftersom enskilda läsare gör olika tolkningar av texter. Då denna studie endast utgår från två romaner av genren dark romance går resultaten inte att generalisera till andra romaner av samma genre, på samma sätt som resultaten inte kan generaliseras till alla romaner som behandlar samtycke. Analysen kan heller inte med säkerhet veta hur elever kommer reagera till dessa romaner eftersom elevreaktioner inte studerades.

Studien bidrar med en fördjupad förståelse av dark romance romanerna *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022). Analysen erbjuder även ett stabilt och mångsidigt underlag för diskussioner om normer, samtycke och makt förutsatt att läraren kontextualiserar verken och arbetar proaktivt med att skapa trygghet och tydliga ramar i klassrummet. Sammantaget visar analysens resultat på att romanerna har en betydande didaktisk potential inom undervisning om samtycke.

Studien erbjuder möjligheter till vidare forskning, både kring vilken didaktisk potential som genren dark romance kan ha och mer specifikt kring H.D. Carltons *Haunting Adeline* (2021) och *Hunting Adeline* (2022). Vidare forskning skulle kunna inkludera intervjustudier med lärare för att undersöka hur romanerna går att applicera i praktiken.

Litteraturlista

Böcker

Alkestrand, M. (2017). Engelsförstrilogin och skönlitteraturens didaktiska potential. I: Hedmark, Å. & Karlsson, M. (Red.). *Unga Läser*. Gidlunds förlag, s. 29–49.

Areskoug, L. (2019). Att bruka våld genom berättelser: Didaktiska dilemman i utmanande undervisning. I: Pettersson, T. (Red.). *Jag gör med dig vad jag vill. Perspektiv på våld och våldsskildringar*. Makadam förlag, s. 213–233.

Carlton, H.D. (2021). *Haunting Adeline*. Zando.

Carlton, H.D. (2022). *Hunting Adeline*. Zando.

Edvardsson, J. (2020). *Skönlitteratur i värdegrundsarbetet*. Lund: Studentlitteratur.

Gunnarsson, K. (2021). Sexualitet och relationer i skolans styrdokument. I: Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L. & Orlander, A.A. (Red.) (2021). *Sexualitet och relationer: att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan*. Lund: Studentlitteratur. S. 23–34.

Gunnarsson, K., et al. (2021). Ämnesdidaktiska ingångar. I: Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L. & Orlander, A.A. (Red.) (2021). *Sexualitet och relationer: att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan*. Lund: Studentlitteratur. S. 131–154.

Nordlund, A. (2020). *Varför litteraturvetenskap? En ämnesintroduktion till nya studenter*. Lund: Studentlitteratur.

Palm, A. (2002). Att tolka texten. I: Bergsten, S. (red). *Litteraturvetenskap – en inledning*. Lund: Studentlitteratur, s. 189–203.

Persson, M. (2012). *Den goda boken: samtida föreställningar om litteratur och läsning*. Lund: Studentlitteratur.

Planting-Bergloo, S. (2021). Didaktiska val och villkor. I: Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L. & Orlander, A.A. (Red.) (2021). *Sexualitet och relationer: att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan*. Lund: Studentlitteratur. S. 115–128.

Elektroniska resurser

Abram, J. & Rushek, K. (2025). Educators' Perceptions of Human Trafficking and Implications for Professional Development. *Journal of Contemporary Issues in Education*, 20(1), s. 148–194. Doi: <https://doi.org/10.20355/jcie29679> [hämtad 2025-11-22]

Collins, H.P. & Bilge, S. (2016). *Intersectionality*. Polity Press, Oxford. Available from: ProQuest Ebook Central. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/sodertorn/detail.action?docID=4698012&query=Intersectionality#> [Hämtad 2025-12-10].

Dahl, U. (2016). ”Kön och genus, femininitet och maskulinitet.” I: Anna Lundberg & Ann Werner (red.). *En introduktion till genusvetenskapliga begrepp*. En skriftserie om genusvetenskap: Nationella sekretariatet för genusforskning, s. 15–19

Engström, F. and Kammarfelt, M. (2024). ”Jag tror det är en livsfarlig väg att inte prata om det.”: *En studie om lärares syn och hantering av kontroversiella ämnen i historieundervisningen*. Studentuppsats, Malmö universitet. Malmö: Malmö universitet.

Khan, N. and Kaur, N. (2023). *Drömmen om den passionerade och eviga kärleken: en kvalitativ innehållsanalys av dark romance-genren på TikTok*. Studentuppsats, Lunds universitet. Lund: Lunds universitet.

Molina, I. (2016). ”Intersektionalitet.” I: Anna Lundberg & Ann Werner (red.). *En introduktion till genusvetenskapliga begrepp*. En skriftserie om genusvetenskap: Nationella sekretariatet för genusforskning. s. 33–38.

Skolverket (2025a). Läroplan för gymnasieskolan 2025.

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-gy25-for-gymnasieskolan>
[hämtad 2025-12-03]

Skolverket (2025b). Svenska. www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/program-och-amnen-i-gymnasieskolan/hitta-program-och-amnen-i-gymnasieskolan-gy25/hitta-program-och-amnen-i-gymnasieskolan-gy25#/search/subjects/SVEN#SVEN [hämtad 2025-12-03]

Skolverket (2025c). Sexualitet, samtycke och relationer.
<https://www.skolverket.se/kompetensutveckling/stod-i-arbetet/sexualitet-samtycke-och-relationer> [hämtad 2025-12-03]

UNICEF USA (2017). End stigma. End trafficking. <https://www.unicefusa.org/stories/end-stigma-end-trafficking> [hämtad 2025-12-07]